

ЛУК'ЯНЕНКО Д.В.

студент 2-го курсу екологічного факультету Житомирського національного агроекологічного університету, м. Житомир

АБОРТ: ПРАВО РОЗПОРЯДЖАТИСЯ СВОЇМ ТІЛОМ ЧИ ЛЕГАЛЬНЕ ПРАВО НА ВБИВСТВО

Дискусія щодо проблеми абортів є актуальною ще з тих часів, коли людство усвідомило, що вагітністю можна регулювати народжуваність. В останні десятиріччя ця проблема набула найбільшої гостроти, тому що й дотепер у багатьох країнах світу, в тому числі і в Україні, аборт залишається основним засобом регуляції народжуваності. Сучасна актуалізація даної тематики зумовлена збільшенням кількості операцій штучного переривання вагітності. Так, за даними Держкомстату України, усього в Україні лише у 2000 р. було проведено 434223 операції штучного переривання вагітності. Найбільша частка припадає на вікову групу жінок від 18 до 34 років включно - 346214. При цьому співвідношення кількості абортів до кількості дітей, народжених живими (на 100 дітей) становило 112,7%, тобто операцій штучного переривання вагітності на 12,7% було більше, ніж народжень дітей. Така ситуація впливає на демографічні показники у державі. За даними Держкомстату України, ситуація щодо народжуваності, смертності і природного приросту (скорочення) населення в Україні за 1990-2000 рр. виглядає так: природний приріст у 1990 р. - 27,6 тис. осіб; 1995 - -299,7 тис. осіб; у 1996 - -300,7 тис. осіб; у 1999 - -350,0 тис. осіб; у 2000 - -373,0 тис. осіб. Ситуація, що склалась у демографічній сфері, офіційно визнана як демографічна криза. Міністерство охорони здоров'я України у відповідь на подання Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 5 січня 2001 р. надало аналітичну інформацію, де зазначається, що в Україні продовжує залишатись незадовільною медико-демографічна ситуація, яка проявляється у низькій народжуваності і порівняно великій смертності, фактичній депопуляції, скороченні середньої тривалості життя [1].

Дана проблематика знайшла своє відображення в роботах таких вітчизняних та зарубіжних вчених як: М.В. Баглай, О.Е. Кутафін, А.В. Малько, С. Г. Стеценко, В. Ю. Стеценко, І. Я. Сенюта, Б. Н. Страшун, П. М. Рабінович, Н. І. Шаглеїн та ін.

На початку зазначимо одну з можливих причин таких високих показників зроблених операцій з абортів. Після Першої світової війни економічна розруха в поєднанні з дезорганізацією шлюбних відносин висунула на перший план проблему регулювання вагітності: при відсутності ефективних контрацептивів, головним засобом уваги були штучні аборти. Варто зазначити, що у 1920-х роках ризик померти від інфекції внаслідок абортів був у 60-120 разів вище, ніж у результаті пологів. Однак, не дивлячись на це, у 1926 році у СРСР було легально у лікарнях, зроблено 102709 штучних абортів. І хоча потім були заборонені аборти, за винятком за медичними показаннями, але це відчутно не покращило ситуацію. На нашу думку, однією з причин таких високих показників абортів сьогодні є відлуння минулого, яке відбило свій відбиток у теперішньому суспільстві, адже в історії нічого не проходить безслідно. І це не дивлячись на те, що право на життя затверджене Загальною декларацією прав людини (1948 р.), зафіксоване у ст. 2 Конвенції Ради Європи про захист прав людини та основних свобод (1950 р.), ст. 6 Конвенції про права дитини (1989 р.) та у великій кількості законів різних держав світу, зокрема, ст. 27 Конституції України встановлює: «Кожна людина має невід'ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави — захищати життя людини. Кожна має право захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань» [2, с.10]. Тобто практично кожною країною регулюється та охороняється право на життя.

Законодавство різних країн світу виділяє такі типи держав за ознакою правомірності абортів: держави в яких аборт є забороненим; держави в яких аборт дозволений за наявності певних вагомих причин (загроза здоров'ю чи життю матері, ймовірність наявності серйозних дефектів чи хвороб у майбутньої дитини, коли вагітність була спричинена внаслідок зґвалтування чи інцесту); держави в яких аборт дозволений на ранніх стадіях за наявності певних причин, які будуть ставити майбутню матір у скрутне становище; держави в яких аборт дозволений на ранніх строках вагітності за бажанням жінки і заборонений на більш пізніх; держави в яких аборт дозволений до набуття життєздатності плодом за бажанням жінки. Такі різні підходи до вирішення одного і того ж питання спричинені відмінностями у культурних та релігійних традиціях, правових доктринах, історичних фактах та правовій ментальності населення. Держави з різними правовими традиціями по різному трактують поняття моменту виникнення права на життя, що є визначальним для вирішення питання правомірності проведення штучного переривання вагітності. Також немає єдиної думки щодо поняття життєздатності плоду, яке також приймається до уваги під час вирішення легалізації абортів.

За загальним правилом такі поняття як момент виникнення права на життя, правомірність проведення абортів, правовий статус ненародженої дитини визначаються кожною державою самостійно, враховуючи свої правові традиції та історичний досвід. Вони не регулюються міжнародним правом. Міжнародні організації лише встановлюють принципи, порядок проведення абортів, основні вимоги до них для тих країн, що легалізували аборти, тобто регулюються певні процедурні моменти. Але сама позиція держави має бути сформована самостійно, без впливу та тиску з боку міжнародної спільноти, що гарантуватиме незалежність кожної держави.

В Україні хоч така позиція є законодавчо визначеною (аборти дозволені при наявності відповідних показників), проте навколо цієї позиції все одно точиться багато суперечок. Ми не будемо наразі торкатись філософських, моральних, етичних, релігійних міркувань з цього приводу, оскільки на нашу думку вони є однозначними – забирати людське життя ніхто не вправі, а лише зазначимо наступне. Основною проблемою даного питання є визначення моменту початку людського життя. Власне на цьому і ґрунтується доказова база прихильників абортів, які вважають, що плід ще не є людиною, оскільки він не може відчувати і жити поза тілом матері, тому вони вважають право на аборт – правом жінки вільно розпоряджатись своїм тілом.

Проте, науковцями у сфері медицини вже давно доведено що плід є живим організмом з усіма витікаючими з цього наслідками. Більше того є зафільмовано, що при аборті дитина, свідомо відчуваючи небезпеку, відштовхується в лоні матері, «втікаючи» від щипців. Щодо того аргументу, що плід не може жити поза тілом матері, то на це можна сказати наступне. Дитина, маючи один рік чи навіть більше теж не здатна самостійно вижити без чієї-небудь допомоги, адже вона теж ще не здатна самостійно їсти, ходити тощо. Тому аргументи прибічників абортів є дуже поверхневими.

Враховуючи все вище викладене, хочеться ще раз зазначити, що забирати людське життя ніхто немає права. У зв'язку з цим потрібно врегулювати наявну нині правову колізію в нормативно-правових актах України, в яких з однієї сторони передбачено та охороняється право на життя, а з іншої сторони – передбачається право на аборт. Більше того, ми переконані, що в нинішніх умовах якби кожну жінку, яка хоче зробити аборт, якісно інформували та пояснювали що таке аборт, що дитина вже тоді все відчуває і які важкі наслідки тягне за собою аборт, то кількість абортів значно зменшилася б. В підтвердження цього хочеться навести приклад США, де експериментально жінкам, бажаним зробити аборт, показували зафільмований процес абортів з поясненням кожного кроку та з навмисним показуванням так званого абортивного матеріалу – відірвана голова, ручки, ніжки дитини; після такого перегляду усі жінки зі сльозами на очах відмовлялися від абортів.

Список використаних джерел:

1. Беденко-Зваридчук Е. А. Международное право и репродуктивная медицина: проблемные аспекты / Е. А. Беденко-Зваридчук // Медико-правовой портал. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://103-law.org.ua/Article.aspx?a=5>.
2. Конституція України: чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 1 вересня 2013 року: Паливода А. В. 2013.- 61с.